

28. Мельник Л.Г. Фундаментальные основы развития / Л.Г. Мельник. – Сумы : ИТД "Университетская книга", 2003. – 288 с.
29. Мовсесян А.Г. О классификации теорий мировой экономики / А.Г. Мовсесян // Вестник Финансовой академии : сб. науч. тр. – 2001. – № 2. – С. 15-16.
30. Програма дій "Порядок денний на XXI століття" ("Agenda 21"). Ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Самміт "Планета Земля" 1992 р.). – К. : Вид-во "Інтелсфера", 2000. – 360 с.
31. Професор М.І. Туган-Барановський. Основи політичної економії / Наук. ред. С.М. Злупка. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 628 с.
32. Свіда І.В. Підвалини сталого розвитку України в умовах глобалізації / І.В. Свіда // Економічний часопис-XXI (Economic Annals-XXI). – 2014. – № 11-12. – С. 41-44.
33. Хокинг С. Кратчайшая история времени / С. Хокинг, Л. Млодинов. – СПб. : Изд-во "Амфора", 2006. – 180 с.
34. Шанцев В.П. Устойчивое региональное развитие: синергетический сплав экономики и управления, человеческих ресурсов и традиции / В.П. Шанцев // Вопросы философии : сб. науч. тр. – 2013. – № 1. – С. 17-23.
35. Шостак Л. Макроекономічна модель зростання в рамках природоресурсних обмежень / Л. Шостак, О. Бадрак // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2000. – № 12. – С. 46-51.
36. Barro R.J. Economic Growth in a Cross Section of Countries / R.J. Barro // Quarterly Journal of Economics. – 1991. – № 106(2). – Pp. 407-443.
37. Intel / Official website. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.intel.com>
38. Karpinsky B.A. Avalanche Coagulation of vacancies and growth of negative crystals / B.A. Karpinsky // Program the ninth International conference on crystal growth (20-25 Aug. 1989, Sendai, Japan. – Sendai, 1989.
39. Karpinsky B.A. Intellectual Membranes: Models, Technology of Design and Applications / B.A. Karpinsky // International Technology Forum "ESSENTIA-96". Technology Database – 96. Czech Republic, Technology Centre ASCR, January 8-11, 1996. – Praga : ASCR, 1996. – Pp. 3.
40. Karpinsky B.A. Economic Growth at sustainable development of economy : monografy / B.A. Karpinsky, S.M. Bozshko. – Lviv : Publisher "Prostir-M", 2006. – 376 p.
41. Lucas R. On the Mechanics of Economic Development / R. Lucas // Journal of Monetary Economics. – 1988. – № 22 (1). – Pp. 3-42.
42. Mankiv N.G. A Contribution to the Empirics of Economic Growth / N.G. Mankiv, D. Romer, D.N. Weil // Quarterly Journal of Economics. – 1992. – № 107. – Pp. 407-437.
43. Piketty T. Capital in the Twenty-First Century / Thomas Piketty. – Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 2014. – 696 p.
44. STMicroelectronics / Official website. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.st.com>.

Карпинский Б.А., Василькив И.Н., Шевцев А.Б., Карпинская Е.Б. Эволюция подходов в моделировании социально-экономических процессов и устойчивого развития

Выделены базовые этапы моделирования социально-экономических процессов и важное место в этих исследованиях украинских ученых. Отмечено, что непосредственно моделирование таких процессов украинскими учеными прошло эволюционный путь. В настоящее время к его возможностям дополнительно уделяется повышенное внимание, поскольку усиливается давление вероятных финансовых потерь, прежде всего, при неучете тенденций развития государств и отдельных территорий в средне- и долгосрочной перспективе. Указано, что человеческое сообщество, в условиях глобальных изменений и потрясений в окружающей среде и жизненной необходимости в дальнейшем наращивании экономического роста, поняло свою прямую ответственность за последствия своей практической деятельности перед следующими поколениями. Объективно, что именно такое понимание, несмотря на его проблемность в постановке моделей и реальной их реализации, тем не менее, основываясь на длительных предыдущих научных проработках по моделированию социально-экономических процессов, активизировало исследования диалектической проблемы, обусловило интегрирование усилий на различных уровнях, а их обобщением стало формирование Концепции устойчивого развития.

Обоснованно, что современность доказывает правоту внимания к процессу моделирования социально-экономических процессов и выработки адекватных современным проблемам моделей, поскольку уже есть ряд направлений, по которым ощущается стремительная динамика глобального развития и ее влияние как на человечество так и конкретную его личность. Последнее проанализировано на основе выделения эволюции формирования фундаментальных противоречий с наращивания разрыва в финансовом неравенстве между классами (людьми), тенденциях в развитии компьютерных технологий и вычислительной техники (закон Мура, физика квазивакансионных материалов).

Ключевые слова: моделирование, социально-экономические процессы, устойчивое развитие, эволюция, доход, экономический рост, классовое неравенство, финансирование, глобализация.

Karpinsky B.A., Vasylykiv I.M., Shevtsov A.B., Karpinska O.B. The Evolution of Approaches in Modelling of Socio-economic Processes and Sustainable Development

Some basic stages of modelling socio-economic processes and important role of Ukrainian scientists in these studies are highlighted. Direct modelling of such processes is noted to have taken an evolutionary path. Nowadays, an increased attention is paid to its capabilities since the pressure of possible financial losses is getting stronger, especially without considering trends in the development of individual states and territories in the medium and long term perspective. The human community is supposed to have realised its direct responsibility for the consequences of their practice to the next generation in the context of global changes and upheavals in the environment, and the vital need for further capacity growth. It is objectively that this understanding, despite its problematic in the production of models and their actual implementation, however, based on the previous long-term scientific study on modelling socio-economic processes, intensify the research of dialectical problems led to the integration of efforts at various levels, and their generalization was the formation of sustainable development concept. Modernity proves the correctness of attention to the process of modelling socio-economic processes and the development of adequate models of today's problems, because there are already a number of areas in which there is a rapid dynamics of global development and its impact on humanity and its specific identity. The fact mentioned is analysed on the basis of allocation of the evolution of formation of fundamental contradictions with the increasing gap in the financial inequality between the classes (people), trends in the development of computer technology and computer technology (Moore's law, physics quasi vacancy materials).

Keywords: modelling, socio-economic processes, sustainable development, evolution, income, economic growth, class inequalities, financing, globalization.

УДК 339.727.22

Директор Л.І. Лелик, канд. екон. наук –
Львівський інститут МАУП

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ: ЗАЛУЧЕННЯ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ЕКОНОМІЦІ В ПІСЛЯКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Розглянуто особливості залучення прямих іноземних інвестицій у національну економіку та їх використання у вітчизняній економіці, розкрито їхню сутність та охарактеризовано динаміку інвестиційних вкладень міжнародними фінансово-кредитними та інвестиційними установами в українську економіку. Висвітлено вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток національної економіки та її галузей, особливо пріоритетних і стратегічних. Охарактеризовано динаміку залучення прямих іноземних інвестицій у післякризовий період в окремих галузях вітчизняної економіки та регіонах країни.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, вітчизняна економіка, національна економіка, пріоритетні та стратегічні галузі економіки, післякризовий період, регіони країни.

Постановка проблеми. Зважаючи на те, що сьогодні внутрішніх фінансових ресурсів не вистачає, найбільш реальним джерелом забезпечення вітчизняної економіки можуть стати іноземні інвестиції. Залучення іноземних інвестицій забезпечить реальне економічне зростання національного господарства, запровадження новітніх та енергоощадних технологій, створення нових робочих місць, істотне збільшення валового внутрішнього продукту тощо.

Іноземні інвестиції сприятимуть підвищенню рівня виробництва, структурній перебудові економіки, створенню нових виробництв, які випускатимуть продукцію на експорт, та імпортозамінну. Отже, іноземні інвестиції загалом є потужним стимулятором економічного розвитку країни за умови, якщо основні напрями інвестиційних процесів перебувають у руслі загальнонаціональної економічної стратегії держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки іноземне інвестиційне забезпечення окремих галузей зокрема і національної економіки загалом є надзвичайно важливим питанням, пошуку шляхів і напрямів їх вирішення приділено особливу увагу з боку вітчизняних учених і економістів-практиків, таких як: В. Андрійчук, І. Бланк, С. Баренс, Г. Бірман, Д. Богиня, Р. Брейлі, Є. Брігхем, В. Войцехівський, О. Гаврилюк, П. Гайдукувський, В. Геєць, Б. Губський, В. Єлейко, М. Крупка, Т. Майорова, А. Мороз, А. Пересада, М. Савлук, Р. Слав'юк, Н. Татаренко, Ф. Турко, В. Федоренко, В. Шевчук, С. Шмідт, О. Ястремська та ін. Вони дослідили теоретичні та фактичні матеріали, на основі яких зроблено відповідні висновки та обґрунтовано низку пропозицій щодо розвитку залучення та використання іноземних інвестицій і підвищення ефективності їхньої реалізації.

Проте неповністю розкрито проблеми іноземного інвестиційного забезпечення реального сектору вітчизняної економіки, особливо залучення і використання прямих іноземних інвестицій у різних галузях національної економіки. Ще до сьогодні механізми залучення та використання прямих іноземних інвестицій залишаються недосконалими і проблематичними, а тому вкрай низькими темпами зростають обсяги іноземних інвестицій, які вкладають в українську економіку. Отже, тема залучення і використання прямих іноземних інвестицій є досить важливою й актуальною, потребує кардинальних змін і нових досліджень у зазначеній сфері.

Постановка завдання. Основним завданням цієї роботи є розкриття суті прямих іноземних інвестицій, висвітлення особливостей їх залучення у вітчизняну економіку, проблем істотного збільшення обсягів, поліпшення структури і форм, а також підвищення ефективності іноземного інвестування реального сектору національної економіки.

Викладення основного матеріалу. Результати аналізу господарської системи країни свідчить, що для її ефективного розвитку та функціонування потрібні відповідні ресурси, особливо інвестиційні. Це, передусім, проявляється у кризових явищах і в післякризові періоди. Основними інвестиційними ресурсами за джерелами фінансування для національної економіки стають кошти державного та місцевих бюджетів, кошти підприємств і населення, кредити банків, а понад усе кошти іноземних інвесторів, оскільки, зазвичай, внутрішніх коштів не вистачає (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація інвестиційних ресурсів за джерелами фінансування
(сформовано на основі [3, с. 187; 11, с. 252])

Аналізуючи інвестиційні ресурси протягом 2007-2013 рр., можна зробити висновок, що найбільші обсяги інвестицій становлять власні кошти підприємств та організацій від 58 до 66 % від загального обсягу інвестицій, значну частину від 5 до 15 % становлять кошти банків та інших позик. Проте у структурі інвестицій досить важливу роль відіграють прямі іноземні інвестиції, які істотно активізують процеси модернізації та розвитку окремих галузей національної економіки, особливо пріоритетних і стратегічних галузей. Залучені прямі іноземні інвестиції впливають на вирішення низки вузлових завдань, а також сприяють вирішенню таких проблем:

- освоєння наявного науково-технічного потенціалу;
- виробництво конкурентоспроможної продукції і товарів, а також послуг;
- просування українських товарів і технологій на міжнародний ринок;
- розширення експортного потенціалу, а також розвиток виробництва імпортозамінної продукції і товарів;
- розвиток виробничої та соціальної інфраструктури тощо.

Проте варто враховувати той момент, що іноземний капітал, здебільшого, вкладається в ті країни, в яких існує сприятливий інвестиційний клімат, а галузі економіки і території є інвестиційно привабливими [7, с. 207]. Зазначимо, що низка факторів, які істотно сприяють залученню прямих іноземних інвестицій, а є фактори, які їх стримують (рис. 2).

А тому з метою істотного збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій потрібно, щоб різні державні інститути й організації та установи інвестиційної інфраструктури розробляли відповідні заходи і механізми та програми розвитку інвестиційної діяльності, а також заходи щодо поліпшення інвести-

ційного клімату та інвестиційної привабливості як окремих регіонів, так і країни загалом. Зазначимо, що потрібних обсягів іноземних інвестицій для національного господарства не вистачає, проте динаміка прямих іноземних інвестицій має зростаючий характер (рис. 3).

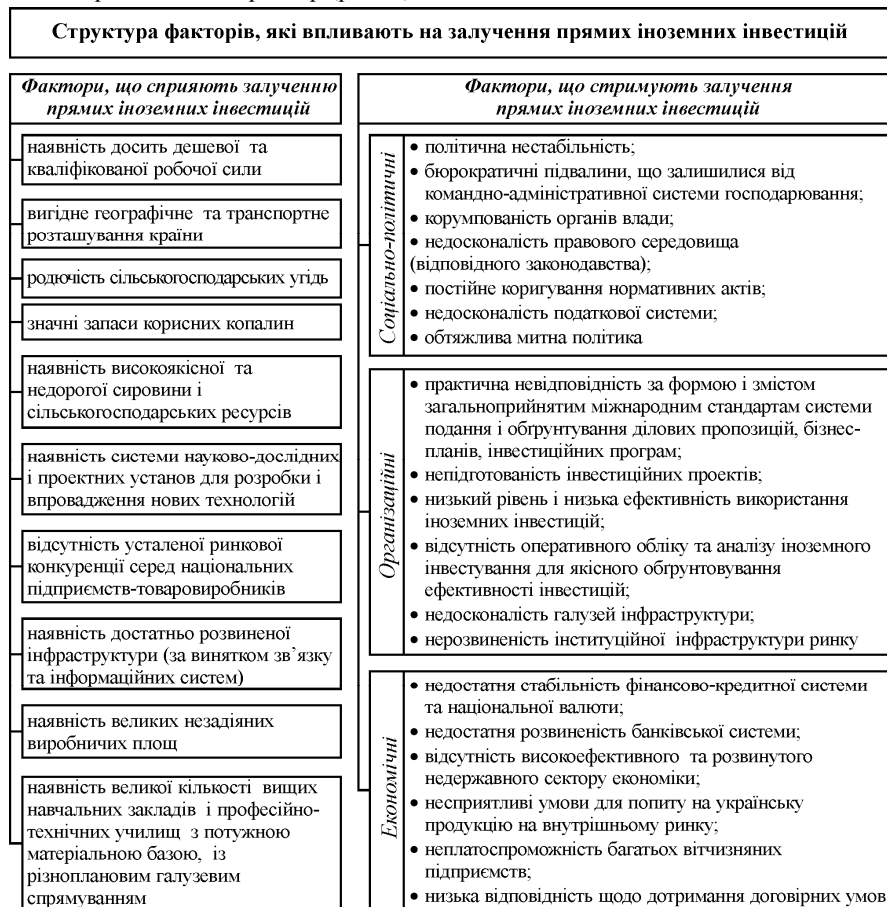

Рис. 2. Структура факторів, які впливають на залучення прямих іноземних інвестицій (сформовано на основі [4, с. 280-281; 5, с. 53-59; 6, с. 249-253; 7, с. 271-272; 10, с. 55-56; 12, с. 208-210])

За даними на рис. 3, у докризовий період темпи зростання прямих іноземних інвестицій становили 65 % (2007 р.), а вже у кризовий – 23 % (2008 р.) і 10 % (2009 р.), у післякризовий – від 11 % (2010 р.) до 13 % (2012 р.). Темпи зростання прямих іноземних інвестицій у 2013 р. становили тільки 5,2 %, а 2014 р. спостерігався навіть спад. Це спричинено нестабільною політичною ситуацією у країні та впливом прямих іноземних інвестицій з України, а також військовими діями. Як зазначено вище, у докризовий період темпи залучення прямих іноземних інвестицій зростали, а вже в післякризовий період вони були

значно нижчими і навіть мали спадаючий характер. Приплив прямих іноземних інвестицій в українську економіку 2013 р. скоротився майже удвічі й становив 3,8 млрд дол. США, з них 83 % спрямовано в реальний сектор економіки.

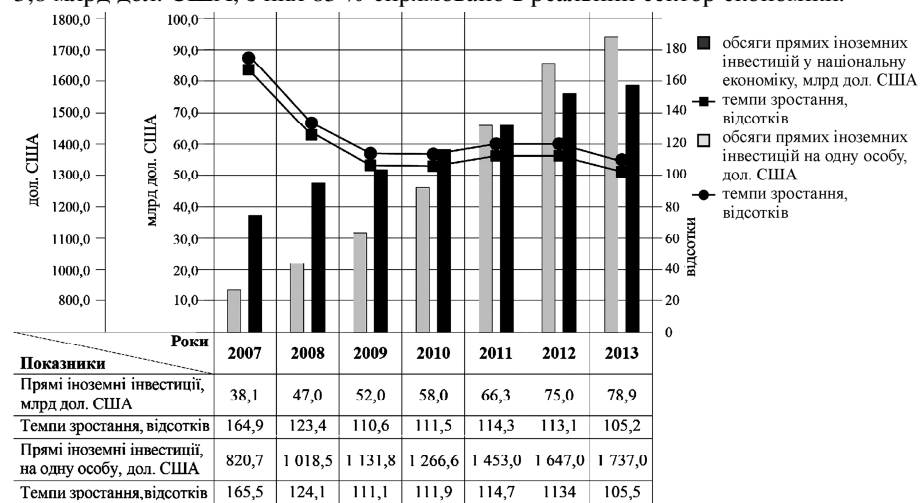

Рис. 3. Динаміка прямих іноземних інвестицій і темпи їхнього зростання у 2007-2013 рр. (на кінець періоду) (сформовано за [8, с. 10-11; 9, с. 11])

Зазначимо, що чистий приплив прямих іноземних інвестицій 2013 р. становив 3,4 млрд дол. США (2012 р. – 6,6 млрд дол. США). Станом на 01.01.2014 р., тобто 2013 р., накопичений обсяг інвестицій в економіку України становив 76,7 млрд дол. США, а в розрахунку на одну особу – 1,7 тис. дол. США (на 4,5 % більше, ніж попереднього року) [8, с. 8]. Обсяги прямих іноземних інвестицій (сальдо) у млрд дол. США у післякризовий період, тобто у 2010-2013 роках, представлено на рис. 4.

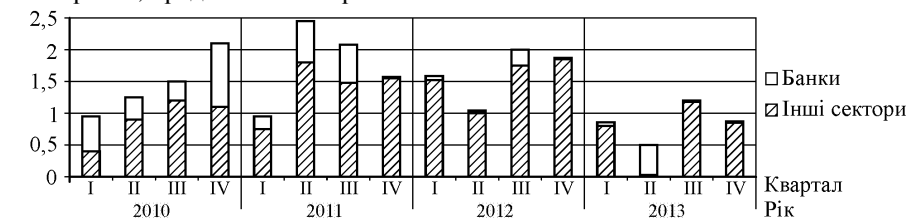

Рис. 4. Прямі іноземні інвестиції (сальдо)*, млрд дол. США (розподіл прямих іноземних інвестицій за секторами – оцінка Департаменту платіжного балансу НБУ; джерело: [8, с. 8])

На кінець 2013 р. найбільше прямих іноземних інвестицій було вкладено у фінансовий сектор (25,7 % іноземного капіталу). Крім цього, 16,4 % коштів іноземних інвесторів зосереджено в металургійному виробництві, 11,1 відсотка – у гуртовій та роздрібній торгівлі, 6,4 відсотка – в операціях із нерухомістю [8, с. 8]. Як бачимо, в українське металургійне виробництво вкладаються найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій. Така ситуація домінує і в по-

дальшому. Зазначимо, що у другому кварталі 2014 р. чистий відплив коштів за прямими іноземними інвестиціями скоротився до 314 млн дол. США. Станом на 01.07.2014 р. накопичений обсяг інвестицій в економіку України становив 69,3 млрд дол. США*, а в розрахунку на одну особу – 1,6 тис. дол. США. Найбільше прямих іноземних інвестицій зосереджено у фінансовому секторі (25,3 % іноземного капіталу). Частка інвестицій у металургійне виробництво становила 18,3 %, у гуртову і роздрібну торгівлю – 11,0 %, у нерухомість – 6,9 % [9, с. 8] (рис. 5).

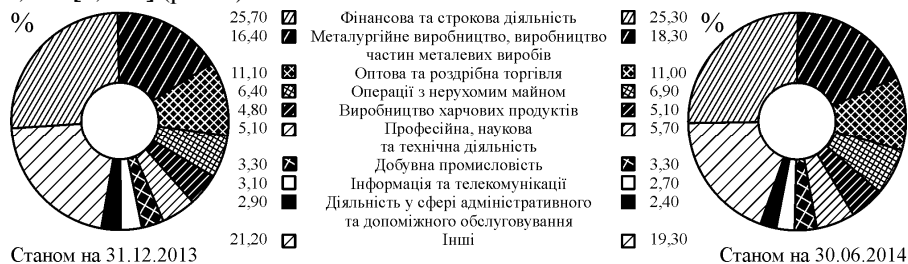

Рис. 5. Структура прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності станом на 31.12.2013 р. і 30.06.2014 р. (джерело: [8, с. 61; 9, с. 63])

Звичайно, залучення прямих іноземних інвестицій істотно впливає як на окремі галузі національної економіки, так і загалом на вітчизняне господарство (табл.).

Табл. Показники розвитку економіки України, млн грн

Показник	Рік						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг реалізованої промислової продукції ¹	717077	317076	806551	1065851	1331888	1400680	1109423
Обсяг продукції сільського господарства	109985	152210	154202	189405	253569	258270	308100
Освоєно капітальних інвестицій ²	222679	272074	192898	189061	259932	263726	166977
Обсяг роздрібно-товарообороту підприємств	178233	246903	230955	280890	350059	405114	429242
Зайняте населення, осіб:							
– усього, у віці 15-70 років	20905	20972	20192	2266	20324	20354	20541 ³
– зокрема: працездатного віку (15-59 років)	19190	19252	18365	18437	18516	18737	19002 ³
Доходи населення	623289	845641	894286	1101175	1266753	1457864	1061886 ³
Заощадження населення	47779	52011	80377	161867	123123	147280	49016 ³
Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника, грн ⁴	1351	1806	1906	2239	2633	3026	3265

¹ Починаючи з 2010 р., річні дані та з 2012 р. місячні дані розраховано згідно з Класифікацією видів економічної діяльності (ДК 009:2010) (NACE Rev. 2).

* У зв'язку з уточненням методики розрахунку статті "Прямі інвестиції" за рекомендаціями місії МВФ з питань статистики зовнішнього сектору обсяги кредиторської та дебіторської заборгованості підприємств з прямими інвестиціями відносно прямих інвесторів-нерезидентів перенесено зі статті "Торгові кредити (активи, пасиви)" до статті "Прямі інвестиції в Україну, інший капітал" з першого кварталу 2012 р.

² Показник "Інвестиції в основний капітал" замінено на "Освоєно капітальних інвестицій", розрахунок якого здійснюється Державною службою статистики України, починаючи із січня – березня 2012 р., згідно з міжнародною практикою, яка не передбачає відокремлення інвестицій в основний капітал.

³ Дані станом на 30 вересня 2013 р.

⁴ Дані наведено на підприємствах та їхніх відокремлених підрозділах із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб.

Примітка: сформовано за [1, с. 76-78].

Зазначимо, що упродовж 2013 р. економічна ситуація в Україні була складною. Динаміка економічної активності перебувала під впливом слабого зовнішнього попиту на продукцію провідних експортних галузей. У другому півріччі спостерігалось поліпшення показників розвитку реального сектору завдяки нарощуванню обсягів сільськогосподарського виробництва. За даними Державної служби статистики України (ДССУ), 2013 р. аграрії зібрали рекордний урожай зернових культур – 63 млн т. Завдяки цьому збільшення обсягів сільськогосподарського виробництва 2013 р. становило 13,7 % порівняно з 2012 р.

Збільшення реальної заробітної плати впродовж усього 2013 р. на 8,8 % підтримувало внутрішній споживчий попит на достатньо високому рівні. Як результат – зростання обороту роздрібно-торгівлі за рік становило 9,5 % [1, с. 20-22]. Якщо 2013 р. за низкою показників спостерігалось деяке зростання, то 2014 р. визначальний вплив на економічну ситуацію в Україні мало ведення воєнних дій на сході країни. Внаслідок згортання господарської діяльності в зоні АТО тривало падіння обсягів промислового виробництва і будівельних робіт, знизилась обороти роздрібно-і гуртової торгівлі. Єдиною галуззю економіки, де спостерігалось зростання обсягів виробництва, залишалось сільське господарство.

Умови функціонування реального сектору української економіки 2014 р. залишалися складними. Через бойові дії на сході України значна кількість підприємств і організацій не здійснювали діяльність, що негативно вплинуло на показники роботи промисловості, будівництва, торгівлі та інших галузей національної економіки. Підтримувальним чинником розвитку економіки України 2014 р. залишалася позитивна динаміка сільськогосподарського виробництва, обсяг якого збільшився протягом зазначеного року на 7,5 % порівняно з попереднім роком [2, с. 15-17].

Висновок. На основі аналізу ситуації щодо залучення прямих іноземних інвестицій можна зробити такі висновки:

1. В умовах браку коштів для розвитку економіки всередині країни іноземні інвестиції є надзвичайно важливим джерелом його покриття і формування грошових ресурсів у достатньому обсязі як для розвитку промисловості, так і для сільського господарства.
2. Найбільш раціональною та ефективною формою іноземних інвестицій є прямі іноземні інвестиції, тобто довгострокові фінансові вкладення в національну економіку.
3. Припливові прямих іноземних інвестицій у вітчизняну економіку істотно сприяють такі фактори, як інвестиційний клімат країни та інвестиційна привабливість галузей економіки і територій.

4. Прямі іноземні інвестиції сприяють пришвидшенню ринкової трансформації національної економіки, модернізації виробництва, випуску товарів на експорт і входженню в міжнародні товарні ринки.

Література

1. Бюлетень Національного банку України / Національний банк України. – 2014. – № 2 (251). – Лютий. – 217 с.
2. Бюлетень Національного банку України / Національний банк України. – 2014. – № 12 (261). – Грудень. – 191 с.
3. Загородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во Т-ва "Знання"; КОО; Львів : Вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ, 2002. – 566 с.
4. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Вид. 3-тє, [перероб. та доп.]. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2011. – 844 с.
5. Іваницька Г. Іноземні інвестиції / Г. Іваницька, Л. Глубіш // Вісник Львівського державного аграрного університету. – Сер.: Економіка АПК. – Львів : Вид-во Львівського ДАУ. – 2006. – № 13. – С. 50-59.
6. Качур Р.П. Прямі іноземні інвестиції та їхній вплив на реальний сектор економіки України / Р.П. Качур // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.15. – С. 249-253.
7. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій; за ред. С.В. Мочерного. – У 2-ох т. – Львів : Вид-во "Світ", 2006. – Т. 2. – 568 с.
8. Платіжний баланс і зовнішній борг України за 2013 рік. – К. : Вид-во НБ України, 2014. – 148 с.
9. Платіжний баланс і зовнішній борг України за II квартал 2014 року. – К. : Вид-во НБ України, 2014. – 150 с.
10. Сагова С.В. Режим іноземного інвестування в Україні / С.В. Сагова // Формування ринкової економіки в Україні : наук. зб. – Спецвип. 7: Фінансові аналітичні інструменти реформування економічної системи України / за ред. проф. Є.В. Мних. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2001. – С. 53-59.
11. Статистичний щорічник України за 2011 рік / Державна служба статистики України; за ред. О.Г. Осаулєнка; відпов. за вип. О.Є. Остапчук. – К. : ТОВ "Август Трейд", 2012. – 558 с.
12. Худо В. Проблеми залучення іноземних інвестицій в Україну / В. Худо // Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. – Сер.: Міжнародні відносини. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2002. – Вип. 9. – С. 206-211.

Лельк Л.И. Прямые иностранные инвестиции: привлечение и эффективность их использования в отечественной экономике в посткризисный период

Рассмотрены особенности привлечения прямых иностранных инвестиций в национальную экономику и их использования в отечественной экономике, раскрыта их сущность и охарактеризована динамика инвестиционных вложений международными финансово-кредитными и инвестиционными учреждениями в украинскую экономику. Освещено влияние прямых иностранных инвестиций на развитие национальной экономики и ее отраслей, особенно приоритетных и стратегических. Охарактеризована динамика привлечения прямых иностранных инвестиций в посткризисный период в отдельных отраслях отечественной экономики и регионах страны.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции, отечественная экономика, национальная экономика, приоритетные и стратегические отрасли экономики, посткризисный период, регионы страны.

Lelyk L.I. Direct Foreign Investments: Involvement and Effectiveness of their Use in the Domestic Economy in the Post-crisis Period

Some features of direct foreign investments in the national economy and their use in the domestic economy are reviewed. Their nature is determined. The dynamics of investments in

Ukrainian economy by international financial, credit and investment institutions is described. The impact of foreign direct investments on the development of national economy and its branches, especially the priority and strategic ones, is presented. The dynamics of the direct foreign investments in the post-crisis period in certain branches of the national economy and regions of the country is identified.

Keywords: direct foreign investment, domestic economy, national economy, priority and strategic branches of the economy, post-crisis period.

УДК 65.012.8 Аспір. Х.О. Мандзінівська¹ – Українська академія друкарства

МЕХАНІЗМ ПРОТИДІЇ ЗАГРОЗАМ ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Доведено пріоритетність розроблення методичних засад управління фінансовою безпекою машинобудівних підприємств. За результатами проведеного аналітичного дослідження визначено та ідентифіковано низку ключових зовнішніх і внутрішніх загроз для фінансової безпеки підприємств машинобудування. Шляхом застосування теорії графів і математичного моделювання ієрархічно впорядковано та визначено вагомість впливу загроз на фінансову безпеку машинобудівного підприємства, що в подальшому дало змогу створити захисний механізм для протидії їм.

Ключові слова: фінансова безпека, машинобудівне підприємство, загроза, безпека, кризовий стан.

Постановка проблеми. У сучасній національній економіці одне із ключових місць належить машинобудуванню, діяльність підприємств якого характеризується широким асортиментом продукції, безпосереднім впливом на технічний рівень усіх галузей, конкурентних позицій країни на зовнішніх ринках та працевлаштуванням значної частини населення. Натомість, сьогодні підприємства машинобудування перебувають у вкрай скрутному фінансовому становищі через зниження обсягів експорту продукції, зменшення обсягів виробництва, погіршення фінансових результатів, нестачу фінансових ресурсів і т. ін., що є наслідком слабкої захищеності від впливу зовнішніх і внутрішніх загроз. На наш погляд, вирішальне значення для забезпечення прийнятних умов ведення бізнесу має відігравати система фінансової безпеки підприємства як одна із базових складових управління, що спроможна забезпечити ефективну адаптацію до мінливого зовнішнього середовища та контроль за змінами у внутрішньому середовищі.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Теоретичні основи управління фінансовою безпекою підприємства відображено в роботах вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: О. Ареф'єва, І. Бланк, О. Барановський, А. Воронкова, К. Горячева, Л. Донець, С. Ілляшенко, Г. Задорожний, М. Кизим, Т. Клебанов, Г. Козаченко, Л. Костирко, О. Ляшенко, Є. Олейников, В. Пономарьов, Р. Сайфулін, О. Терещенко, А. Шеремет, В. Шликов та ін. Результатами наукових пошуків стало визначення суті поняття фінансової безпеки, розроблення критеріїв та показників оцінювання її рівня, визначення окремих елементів гарантування та управління нею як ключовою складовою економічної безпеки підприємства. Однак низка питань, зокрема пов'язаних із протидією загрозам для фінансової безпеки, ще залишаються недостатньо вивченими і потребують уваги.

¹ Наук. керівник: проф. А.М. Штаррет, д-р екон. наук